Ч. 85 (11.053). Львів, неділя 17. квітня 1927. Poczłowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік XLV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

НА СВЯТА горівки, вина, делікатесові вудженини поручає Ф-ма „ЗАКОПАНЕ" Академічна 24 — Сапіги 25

Х. зїзд Рад УСРР.

Львів, 16. квітня 1927.

Ще 6. квітня почався — а тепер, коли це пишемо, уже напевно закінчився — Х. всеукраїнський зїзд рад. Все, як звичайно. Відкриття, оплески, інтернаціонал, вибір президії та мандатної комісії, а до того ще й почесної президії з усіх лідерів ВКП. Знов оплески і знов звуки орхестри з інтернаціоналом, привіти від КП(б)У, Профспілок, незаможників, червоної армії, від 3 і ½ тисяч учених (богато їх тепер на Україні!), перериванї обовязково інтернаціоналом і невгаваючими оплесками та звіти уряду, звіти довгі предовгі аж нудкі. Ось і вся декоративна та річева частина зїзду. Правда, є ще й дискусії.

З декоративних моментів зїзду слід усе таки звернути окремо увагу на один, на перший погляд маловажний, але на ділі дуже промовистий. Заразже по вступному слові Петровського, який до речі сконстатував присутність 857 умандатованих учасників, прийшов до слова секретар ВУЦВК-ту Власенко і запропонував до президії 95 членів з імени комуністичної фракції зїзду. Переходячи лісту запропонованих переконуємося на основі приміток газетного звітодавця, що між ними переважають позапартійні селяни і робітники. Приглядаючися знов до 19 ти членів мандатної комісії (по нашому комісії матки) запропонованих тимже Власенком, не стрічаємо між ними ні одного некомуніста. Ясно, що одну й другу пропозицію приняли зібрані з великим аплявзом. Очевидно, що перевага позапартійних у президії зїзду повинна мати своє далекосягле значіння для робітничо-селянських мас України. Дивіться, мовляв, хто в нас у президії, не комуністи, а безпартійні! Цеж не абияка свободолюбність!

Та пригляньмося тепер самим промовам і звітам. Усіх промов-звітів ми ще не дістали, та всеж у наших руках найважніші, бо голови В. У. Ц. В. К-ту Петровського при відкритті, секретаря КП(б)У. Кагановича і програмова та одночасно справоздавча промова голови уряду СРСР. Чубара. Важко передати весь зміст тих промов, бо змістом вони дуже широкі, обіймають усі ділянки державного життя. Ми бажаємо тепер звернути увагу тільки на суто політичну їх частину, на політичні, що так скажемо, енунціяції.

Перш за все мусимо підкреслити основний тон, що вдаряє з них безпосередньо. Ми назвалиб його мінорним. Всі лідери запевняють свій і всесвітній пролєтаріят, що нічого так не прагнуть як мира. Ніяк його не хочуть европейські імперіялістичні держави.

„Я мушу тут рішуче—оправдується Чубар—запевнити робітників та селян України і трудящих усього світу, що в цьому (що не вдалося заключити „вічного" мира з західними державами! — Ред.) не наша вина, не вина радянського уряду і не вина уряду Союзу".

Бож навіть з Китаєм чи пак з манджурським диктатором СРСР. воювати не думає і не хоче, не зважаючи на нечувану зневагу радянського посольства і насильство над ним у Пекіні, що — до речі кажучи — комуністичні дипльомати приписують не манджурському диктаторові, а імперіялістичним великодержавам, які хочуть конче спровокувати війну.

„Що ми мусимо робити, як ми мусимо відповісти на цю провокацію? — питає Чубар. — Я гадаю, — відповідає зараз же — що радянська влада на цю провокацію не піддасться. В історії наших міжнародніх стосунків був уже такий випадок. Пригадаємо, що було в Берліні, коли берлінська поліція напала на наше торгпредство. Там теж шукали більшовиків-німців, арештували декого, шукали більшовицької роботи-бомб та іншого і нічого не знайшли... І ніколи не знайдуть... наші представництва є дипльом. і торг. представництва, що виконують свої прямі обовязки, а не займаються ніякою роботою щодо втручування у внутрішні справи".

Отже в міжнародньому „масштабі" прагнуть державні мужі СРСР. довготревалого та певного мира. Того самого прагнуть і у внутрішньому житті держави, але й тут вороги, західні імперіялісти хочуть мутити воду, не хочуть ніяк допустити до стабілізації відносин у СРСР., а особливо звернули вони чомусь увагу на Україну. Та, не зважаючи на те, Радянська Україна разом зі СРСР. консолідується. Найкращим доказом на те факт, що уряд

„одержав—каже Петровський—від сільських зборів, районних та окружних зїздів рад привітальні телеграми, побажання та ріжні вимоги в такій величезній скількости, що її ще до цього часу ніколи не одержував. Разом із тим слід зазначити, що й активність дрібнобуржуазних елементів, глитаїв на селі також збільшилась".

Словом консолідація в двох протилежних політично напрямах! Та видно ту консолідацію і на господарському полі.

»Ми — каже тойже Петровський — перша держава на земній кулі, що націоналізувала свою промисловість і цілком впоралася з нею! Тільки безробіття, безпритульність та тяжкі житлові умови робітників, що вимагають від нас якнайскорше усунути їх, ставили перешкоди для ширшого розвитку промисловости".

Наведені слова немовби вирвані з уст якогось злобного контрреволюціонера. Та говорили там і про „відокремлення" України від Москви. Говорили про те поважно і Петровський і Чубар, та запевняли всіх европейських імперіялістів російських і українських емігрантів у тому, що це абсурд, а зате Каганович говорив про це з гумором, весело і свідомий цинізму, що пройняв його у відповідному місці промови. Сміялися щиро всі його слухачі і він сміявся. А споважнів все таки в одному місці, коли говорив:

„Ми знаємо, що є такі мілітаристські угрупування, що зараз звязуються з нашими петлюрівцями (внутрішніми!) і хочуть завести політику в нас на Україні, яку вони проводять у Литві. Але хай вони памятають, що Рад. Україна це не буржуазна Литва".

Далеко енергічніше висловився в тій самій справі Чубар.

„Я думаю, — казав він — що робітники й селяни України скажуть, що їхня незалежність забезпечена цілком конституцією. Ми маємо право виходу зі союзу, але лише тоді, коли цього забажають робітники й селяни України. Ніяка сила, ніхто в світі не вирве Україну зі Союзу проти волі робітничо-селянських мас. Я гадаю, що робітники й селяни України не припустять того, щоби на Украіні, на Радянській Україні, світові хижаки робили те, що вони роблять зараз у Далекому Китаю. Ми рішучо підносимо голос робітників і селян України проти всяких авантур і попереджуємо трудящих усього світу, що ми знаємо про заходи наших ворогів і закликаємо робітників і селян всього світу, щоб вони свідомо поставились до того, щоб вони стежили за тим, яка провадиться політика іншими урядами".

Це щось серіозне, дарма що сказане в значному поденервуванні. А всеж цікаво, яким духом насичені були всі учасники зїзду, що слухали всіх тих промов, запевнень, оправдувань, пересторог і закликів? І на це находимо деяку відповідь на самомуж зїзді. Чубарові подавали по звіті всякі питання на письмі, на які він і відповідав. Були питання про жидівські райони і чому так богато жидів у державних установах України?

„Я мушу відкреслити — відповідав Чубар — що радвлада на Україні цілком свідомо йшла до утворення жидівського району, де більшість населення жидів трудящих, що займаються хліборобством. На цьому будувати агітацію, що радвлада тут якось неправильно зробила, неможливо. І робітництво і селянство мусить сказати, що радянська влада забезпечила можливість культурного, національного, господарського розвитку (є тепер на Україні 1000 національних адм. одиниць!). Говорити про те, що більшість службовців в установах жиди, для цього ніяких підстав немає. Мені здається, що проти такого цькування ми мусимо повести рішучу боротьбу і не піддаватися на ті пропозиції, що ведуть на шлях царату".

На питання: Чому не всі члени ВУЦВК-ту розмовляють по українськи? — Чубар відповів:

„Дехто з членів ВУЦВК-ту вже зукраїнізувався, дехто з них українізуватися зовсім не буде, бо через рік йому доведеться працювати в таких установах, де української мови зовсім і не треба. Ми не вимагаємо від усіх, щоби вони обовязково говорили українською мовою... Але це не значить, що службовці не повинні вчитися української мови, бо вони обслугують населення і тому повинні знати українську мову".

Ці питання кидають без сумніву дуже цікаве світло на настрої навіть серед самих вибраних і найнадійніших для комуністів елементів, що брали участь у зїзді, як виборні делєгати. Словом, не так то там уже все благополучно і не так одноманітно, як це бажалось би радянським урядовим чинникам. Невдоволення з пануючої тепер там національної політики, як видно от хочби з наведеного, доволі. Не переводиться теж, але навпаки сильно зростає антисемітизм, консолідуються і „глитайські", як там кажуть, елементи. Не помогли на це нічого і „реформи" в уряді. Не поможуть вони і тоді, коли стануть ще грунтовніші. Зріст націоналізму серед українського населення помітний і впадаючий в вічі навіть тим, що досі його не бачили. Переломити природного процесу політично-національного дозрівання нації очевидно нікому не вдасться. Не вдасться це і комуністам.

В. М.

Український Театр Н. Стадника, Львів — 7·30 вечором.
В понеділок 18. ц. м. в салі „Багателя," Новинка — **Кльо-Кльо**, оперетка Легара. — У вівторок 19. ц. м. в „Багателі" премієра **Війна по війні**, французька комедія. — В середу, 20. ц. м. Новинка — премієра, трагедія Вільдеганса **„КОХАННЯ"**. — Білети в „Союзнім Базарі", а в день вистав від 6. при касі.
1963 3–4

Консолідація території.

Національні відносини в Галичині.

I.

У вчорашньому „Дзєннік-у Львовск-ому" появилася досить „оригінальна" статейка під написом *»Stosunki narodowościowe w Ziemi Czerwieńskiej«*. Статейка крайно поверховна. Хоч її автор й оперує статистичними даними, то важко зорієнтуватися, що це за дані, звідкиля взяті, на яких джерелах оперті. „Оригінальною" є ця статейка під оглядом своєї тенденції і то тенденції польської політики у відношенні до української національної території під Польщею взагалі і пілсудчиківсько-лівицевої зокрема.

В чомуж проявляється ця характеристична тенденція? Польські політичні чинники, від найправіших до найлівіших, постійно сугестіонують не лише своє громадянство, але й цілий світ, що Сх. Галичина є наскрізь мішаною територією. Такий „лівий" пепесівець, як Т. Голувко, який ходячи зі становища тієї „мішаности" українсько-польського національного *condominium*-а, навіть заповів у львівському ратуші, що в 1918 р. він сам був би вхопив за зброю, щоби „боронити" Сх. Малопольщу перед посяганнями українців". Сьогодні твердження про „мішаність" Сх. Галичини — по думці польських в даному випадку пілсудчиківсько-лівицевих „оборонців" — здобуло вже право

Red. Czasop. „Dilo". Pr. 158/27. W Imie nu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny we Lwowie orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułu umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 81 z dnia 13. kwietnia 1927 roku pod tytułem: „Ukrajina i Polszcza" w ustępach a) między słowami: politykoju... a słowami: kołyb b) od słow: tiiky... do końca artykułu zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) ustawy karnej i występku z § 308 ustawy karnej uznał dokonaną w dniu 12. kwietnia 1927 r. konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493. p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6. ex 1863. t. j. zarządzenie za przekroczenie na grzywnę po 400 Zł. Lwów, dnia 13. kwietnia 1927.

Hawel.

-орожинства. Коли так, то тепер на черзі польської політики другий стан: перевести консолідацію тієї території під оглядом етноґрафічної фізіономії.

„Консолідаційне“ явище поміщується в цілій Польщі і в Сх. Галичині (себ-то по офіційній термінольоґії в трьох полуднево-східних воєвідствах). „Бажаючи їх розглядати, порівнаймо зі собою відсотки поляків й українців перед війною і тепер“ — каже автор, одначе того порівнання віде не переводить. Стверджує тільки, що жиди, які в 1910 р. поголовно признавалися до польської народности, тепер в ⅔ призналися до жидівської національности. Відсоток жидів після війни виказує значний спад. Вплинула на це війна і звязані з нею недостачі в апровізації, збільшена смертність і зменшена плідність. Зате менші втрати, а навіть деякі зиски виказує польське й українське населення.

„Однак зиски поляків є богато більші, як українців. Більші вони на всьому просторі за винятком карпатських повітів, де приріст українців є сильніший від приросту польського. Характеристичне є, що той приріст (польський! — Ред.) найбільший в урожайних подільських повітах, де в иншім випадків переступає наші (польські! — Ред.) зиски 10 відс. Менші є наші зиски вже на захід від Львова, а також малі на північ від залізничої лінії Львів-Броди. Отже бачимо, що збільшення відсотка польського населення є найбільше в урожайній подільській частині краю, підчас коли на надбужанських пісках і в горах не авансуємо поважно. Ось так представляється той процес консолідації етноґрафічних просторів, який змішнює (? !) український елемент у Карпатах, змірюючи там до створення простору майже чисто-українського, зате Поділля від Львова по Збруч є полем сильного польського авансу, що змірє до створення з тієї частини краю простору відсоткової рівноваги (sic!) обох елементів“.

Війна далеко важче відбулася на українському елементі, як на польському. Від р. 1917 до 1920 приріст українського населення був неґативний (смертність була більша від уродин). Польське населення в часі війни ніколи не впало нижче зера. Польським населенням більше піклувалася влада, а й воно само краще зберігалося перед військом і війною. Після польсько-української війни українське населення скоро вернуло до приросту трохи нижчого від передвоєнного. В р. 1924 був він навіть вищий від польського, але вже в р. 1925 упав в порівнанні з польським. Перед війною українці були плідніші, тепер середній природний приріст у поляків й українців є рівний зі збільшуючою тенденцією в користь польського.

Одночасно в теперішньому розвитку національних відносин гідним уваги є ще один факт, а саме зріст українців у містах. На це — по думці автора — впливають два моменти: спад польського бюрократичного елементу, розкиненого по цілій польській державі для творення нової адміністрації і змагання українців в напрямі надання містам більше українського характеру. Ця зміна в користь українців звязана з величавим процесом творення і розбудови українського співдільництва (кооперації). В цьому рукові добачує автор додатній момент щодо зросту українців по містах. Зацікавлення українців у тому напрямку відвернуло їх увагу від села, де в незвичайно інтензивний спосіб зростає польський елемент.

Не будемо тут зупинятися над важливою справою ступневої українізації міст на українській національній території. Без сумніву, що міста — як збірники інтелектуальної сили, як осередки культурних і господарських засобів, як центри соціяльного зріжничкування — грають велику, часто рішаючу ролю. Не може бути сумнівів і щодо того, що вони надають зверхний вигляд країні. Та зміст і основний вигляд даній країні надає не місто, але село. І тому то інші народи правда — щасливіщі від нас, державні звичайно не роблять ніяких перепон в поселюванні чужинного елементу в містах. Зате незвичайно чуткі вони і сторожкі щодо характеру села. На село пускають вони чужий елемент тільки в невеличкій кількости в пересвідченні, що він скоро розплинеться в рідному морі. І зовсім слушно, бо характер села є передумовою характеру міста в сучасности або в ближчій чи дальшій будуччині, а не навпаки. Міський елемент рідко виявляє охоту в напрямі рустикації, зате сільський елемент постійно виділює зі себе урбанізаційний елемент. І тому на характер села слід нам безумовно звернути більшу увагу, як досі. Бо в противному випадку можемо справді діждатися хвилі зміни української етноґрафічної території в польську користь, а тоді й наші оселі в містах будуть на довшу мету проблематичної вартости.

Значіння села для характеру країни дуже добре розуміє наш противник і тому в містах повів він здебільшого акцію за збереженням „стану посідання“, а зате перейшов до наґальної офензиви на села.

На наші втрати склалися ріжнородні причини: світова війна, підчас якої наша територія була постійним тереном воєнних подій, Талерґоф і табори евакуованих (часто з цілих полос), великі втрати українців у світовій війні (головно на італійському фронті), воєнні пошести, далі польсько-українська війна та її наслідки, як камянецький чотирокутник смерти, врешти десяток тисяч українських громадян, знову табори полонених й інтернованих, а вкінці господарська і санітарна політика польської влади та денаціоналізаційний натиск, якому з ріжних причин піддаються слабші характери.

Польське населення, до якого поляки зараховують і наших селян-латинників, постійно було фаворизоване владою, сперш у австро-польською, а опісля ще більше польською. До тогож в літах 1919—1921 польський сільський елемент підсилено майже двома сотнями тисяч мазурських кольоністів, що не зазнали страхіть і наслідків війни. Цей елемент, ненарушений війною, до тогож упривілеєний державою і польськими громадянськими чинниками під господарським оглядом, значно причинився до природного зросту відсотка польського населення.

До тогож польська влада, маючи денаціоналізаційні інтенції під впливом української народової демократії, перевела відповідний адміністраційний поділ Сх. Галичини, розділюючи її територію на три воєвідства і конструуючи їх під національним оглядом так, щоби зі Сх. Галичини створити спершу „мішану“ область а згодом довести до консолідації польської, вже етноґрафічної території на українських землях. І ту область справді перемішано в подиву гідний спосіб. Станиславівське воєвідство ласкаво полишено ніби то українцям, утворюючи його довгою, штучною, непрактичною шийкою здовж Карпат. Львівське воєвідство сконструовано відразу з польською більшістю, приєднуючи до нього шість західних, чисто польських повітів. Вкінці тернопільське воєвідство викроєно з урожайного Поділля і туди спрямовано польських кольоністів. Таким чином залізнича лінія Перемишль—Львів, обсаджувана по обох сторонах польським елементом, творить той цемент, що єднає в більшости польський Львів з польським заходом. Звідсіля польський елемент розпливається по цілому Поділлі, намагаючись виперти туземний український елемент в напрямі надбужанських пісків або бідного Підгіря і Карпат, чи радше його зденаціоналізувати в приспішеному темпі. Таким чином Сх. Галичина на протязі кількох десяток літ може бути цілком розсаджена. Утворення на врожайному Поділлі польської „етноґрафічної“ території не лише відбирає нам цю врожайну землю, що живить інші, вбогі частини Східної Галичини, але й розриває живе тіло етноґрафічно української Східної Галичини. — Повстання такого польського острова на Поділлі відмежувалоб полудневу Галичину від української Волині з одного боку і розірвалоб етноґрафічну суцільність з українсько-радянським Поділлям з другого. Розуміється, опанувавши Поділля, польська, вже етноґрафічна маса посунеться до Карпат, збірника підземних багацтв. Польська інтелігенція й буржуазія вже тепер опановує Карпати як кліматичну область. Зовсім природно, що ці намагання знову відірвуть нас від закарпатської України.

Ось так ще недавно український Піємонт може зійти до ролі тарана, що польськими руками розторощить етноґрафічно-національну суцільність західно-українських земель.

Тому пора і нам подумати про консолідацію території.

Власними силами.

(На марґінесі друкованого звіту зі збірок на коляду для „Рідної Школи“ в 1927 р.)

Дужий розмах животних сил, що їх так недавно виявив український нарід, змагаючи до самостійности, не пішов на марне, бо аказав, що в дальших своїх змаганнях мусить нарід опертися на власні сили, які треба за всяку ціну творити.

Правда підтримування національного життя у всіх його видах та приспішування його розвитку власними силами пригнобленого народу при рівночасній примусовій підтримці для держави, в якій народ живе, лягає до певної міри важким тягарем на нього, але при зорґанізованости, при втягненні широких мас до активного народнього будівництва і при певній посвяті всеж можна будувати для нації богато.

Виходячи з того заложення рішено 3. червня 1920 всенародньою ухвалою, що в Різдвяні і Великодні свята має відбуватися рікрічно всенародня збірка на потреби „Рідної Школи“: перша в формі „коляди“, друга „писанки“.

Кожному діячеві, що рахує на сили власного народу, цікаво буде розглянути вислід цьогорічної збірки з нагоди „коляди“ для „Рідної Школи“, щоби мати доказ за, або проти орієнтації на власні сили в одній тільки освітній ділянці.

Коли розглянутися в цифрах, що їх на днях оголосила Головна Управа „Рідної Школи“,*) то прийдеться ствердити, що загальний вислід ще ніяк нас задоволити не може, але всеж він свідчить про зріст, про розбудження дрімучих сил народу, про свідоме почуття неминучої потреби рятунку, і то рятунку, що опирається не на безнадійному вижиданні, а на власному творчому ділі.

На 3820 громад в українській частині Галичини поспішило з підмогою „Рідній Школі“ з нагоди Різдва 1296, на 155 більше (8 прц.) ніж минулого року. Коли зважить

*) Виказ датків зложених з нагоди „коляди“ для „Рідної Школи“, 10 стор. велик. 4-ки.

При запертю стільця, здутю, болях в боці, браку віддиху, биттю серця, мігрені, шумі в ухах, млостях, злім самопочуттю, природна гірка вода Франца Иосифа, спричинює обильне випорожнення і заник попередних хоробливих обявів. Богато лікарів поручає воду *Franz Josef* при лікуванню проти солітера з найліпшими наслідками.

Український меценат.

(З нагоди 70-ліття уродин графа Михайла Тишкевича.)

Забутий своїми, у вельми тяжких матеріяльних та моральних умовах еміґраційного життя серед чужих, у далекому від рідного краю Гнєзні обходитиме 20. квітня ц. р. своє 70-ліття діяч, що від молодих літ аж до останнього часу не щадив здоровля, праці й грошей для добра української справи. Маємо на думці графа Михайла Тишкевича, імя якого звязане з українським культурно-національним і політичним життям останніх десятиліть, як громадського діяча, історика, публіциста, диплюмата, маляра й щедрого мецената ріжних українських культурних установ по цей і той бік Збруча.

Заслуги, положені гр. Тишкевичем для української справи на ріжних ділянках протягом довгих літ його життя, і сама кольоритна й оригінальна постать цього небуденного діяча варті того, щоб про них згадати бодай коротко з нагоди його 70-ліття.

Перед нами богатий пан аристократ, старого, давно спольщеного, українсько-литовського роду (ґенеальоги виводять його від Ґедиміна), власник значних земельних маєтків на Київщині, який не вважаючи на своє походження, виховання й становище, не забув про свій звязок із рідною землею й обовязки перед її народом. Уроджений у селі Андрушівці, липовецького повіту, на Київщині, виростав і виховувався наш ювилят від 7 до 17-го року свого життя далеко поза Україною, у Варшаві й Вильні й вернувшися молодим юнаком до рідного дому, скоро відчув свій звязок із батьківщиною. Вже сама Україна, її чарівна природа й оригінальний народ, зробили на молодого, вихованого в польському дусі панича незабутнє враження, яке згодом зробило в нім справжній духовий перелім. Невигаслі родові традиції, нерозривно звязані з минулим рідного краю, поєдналися з етноґрафічними, пробудили в молодім аристократі національну українську свідомість. Він стає хлопоманом — та починає щораз більше дбати за національне й культурне освідомлення й свого середовища й рідного народу взагалі. Захопившися під впливом української природи малярством, поступає Тишкевич в петербурську Академію Мистецтв, де протягом року здобуває за свою працю срібну медаль. В Академії Тишкевич малює на українські теми й почуває себе вже зовсім українцем, та яко такий відмовляється підписати адресу Крашевському з нагоди його ювилею, що викликало великий гнів серед поляків.

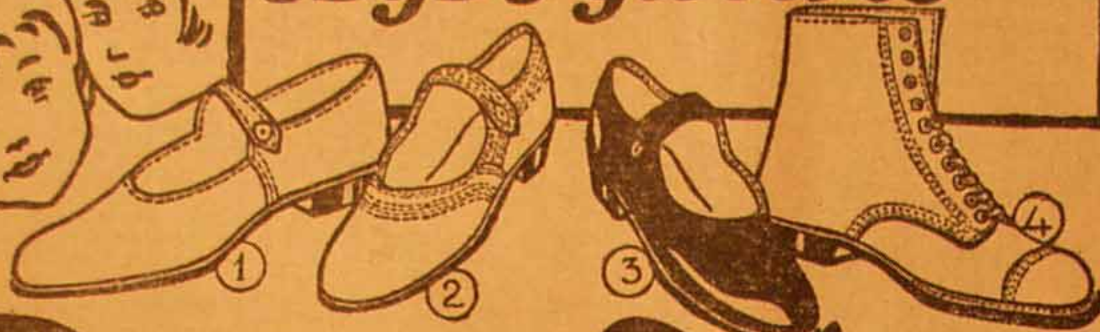
По академії служить Тишкевич у війську (1879—1880 р.), а потім вертає знову на Україну, де знайомиться і заприязнюється з покійним українським істориком Вол. Антоновичем, а підчас своїх поїздок до Варшави й Закопаного з Ст. Виспянським, що своє безстороннє становище в українсько польському питанні завдячує саме нашому ювилятові. В цім часі Тишкевич так уже захоплюється українською справою, що продає свої родові документи й перґаміни з королівськими підписами й печатками предків, та за вдобуті від цеї продажі гроші фундує (1888 р.) при товаристві „Просвіта“ у Львові так звану „Михайлову Премію“ для найкращих драм, трагедій або повістей з минувшини України. Одною з умов цеї премії була та, щоб твір мав виразну патріотичну українську тенденцію *). Ця продажа родинних документів була свого роду символом повного розриву молодого українського дідича з чужинецькою свідомістю. Відтепер починається тиха й корисна його праця на рідному ґрунті. Господарюючи в своїм запущеному маєтку й приводячи його до ладу, Тишкевич піддержує дуже гарні відносини з селянами, раз-у-раз приходить їм на поміч при всяких потребах, чи то підчас пошестей, чи пожеж — грошева й медична допомога ніколи їх не обминала. Крім того Тишкевич своїм коштом виховує в петербурській Академії Мистецтв молодих артистів із селян, спроваджує для селян українські книжки, передплачує часописи, допомагає при будові церков, то що. Підчас оживлення політичного руху в 1900-их рр. старається Тишкевич ширити серед місцевої шляхти автономічні ідеї та запрягти її до праці на користь краю. З цею ціллю основує в 1906 р. „Ліберально-консервативний союз шляхти й земельних власників“ та „Краєву Партію на Україні“, в програмах котрих видвиґав і оборону ріжних українських інтересів, як інтересів місцевих (піддержка української мови й культури, домагання продажі землі тільки місцевим селянам то що), за що стягнув на себе гнів вшехполяків. Пізніше, коли його зусилля на цім полі не повелися, виступає із „Краєвої Партії“ й засновує у Київі „Товариство Прихильників Мира“, яке мало згуртувати на українській ґрунті ліберальні елементи всіх національностей, що живуть на українській національній території. Ціль цього товариства: обєднана праця для добра України. Позатим віддається наш ювилят у цих часах живій публіцистичній роботі в обороні української справи в російській польській та французькій пресі. В київській „Раді“ виступає з горячою статтею воборові перед рос-

*) З фондів цеї премії нагородила „Просвіта“ двох авторів: покійного Маковея за Ярошенка (1901 р.) і О. Назарука за Ярослава Осмомисла (1918 р.)

Диви мамусю!

1 Пантофельки брунатні Р. Бокс велич. 25-28 зл. ·14.50 велич. 20-34 зл. 16.50
2 Пантофельки тілес. і брун. бокс. велич. 25-28 ·16.50 велич. 29-34 зл. 18.50, 35-38 зл. 20.50
3 Пантофельки лякерові велич. 25-28 ·18.50 велич. 29-34 зл. 20.50, 35-38 зл. 24.50
4 Черевики брунатні, боксові велич. 19-22 ·13.50 велич. 23-26 зл. 15.50, 27-30 зл. 20.50, 31-35 зл. 24.50
Скарпетки панчохи у всяких величинах

Дешеве обуво дитяче

Дель-Ка

До набуття у всіх філіях

Станиславів Пасаж Ґартенберґів — **Львів** Леґіонів 13 — Гетманська 6 — **Коломия** Ринок 45

Дрогобич Ринок 7 — **Стрий** Косцєльна 24 — **Борислав** Панська — **Перемишль** Площа на Брамі

Чи головка бльонд чи чорна

SHAMPOO BLIDA

найліпше плекає її: волосся стається мягке і шовкове.

що біля 10 проц. громад відпаде з рахунку як чисто чи на пів польських, то вийде, що далеко більше ніж у половині всіх громад української території Галичини є вже не го одиниці, але й гурти, які хоч і не мають безпосередньої користи з „Рідної Школи", бо не мають у своїй місцевости ніякого її виховного заведення, то всеж вагу і значіння „Рідної Школи" вповні розуміють і її своїми жертвами підтримують.

Беручи під увагу числ громад, зауважуємо, що тільки один однісенький повіт зорґанізував усі свої громади для підмоги „Рідної Школи", а саме ч о р т к і в с ь к и й (44). По ньому іде З б а р а ж з 59 громадами на 60. Поверх половину своїх громад виказують: Підгайці (55 на 64), Станиславів (62 на 75), Тернопіль (63 на 82), Золочів (60 на 89), Бібрка (66 на 91), Перемишль (73 на 123), Печеніжин (18 на 22), Теребовля (35 на 43), Надвірна (23 на 33), Львів-повіт (63 на 102 українські) і т. д. Значить, що в тому напрямі наші активні чинники мусять виявити ще богато доброї волі і богато здиціплінованої праці по наших громадах. Бо відсутність громад деяких повітів у збірці, це ще не є доказ, що в них ніхто не спромігся на даток; часто провідні місцеві чинники ставлять загумінкові, чи як їх називають, „місцеві" інтереси вище загальних і користуючись неправно кличем „Рідна Школа", забирають збірку на інші потреби. На основі наших підрахунків та інформацій таких громад було до 800!

Найменше жертвуючих громад виказали повіти: Березів (4 на 56), Горлиці (5 на 65), Ліско (13 на 154), Рудки (17 на 70), Турка н. С. (18 на 74), Яворів (33 на 70), Сокаль (38 на 101), Бучач (30 на 87), Товмач і Скалат (по 28 на 61), Сянік (38 на 130). Ще до певної міри можна сяк-так виправдати повіти Березів і Горлиці, хоч і там навіть самі священики могли богато зробити. Можна зрозуміти малу участь громад і в сокальському повіті, бо там староста, обмежуючи на власну руку воєвідський розпорядок, придержав збіркові повновласти аж до Різдва і видав дозвіл на збірку тільки при столиках. Але чим виснити, що таке низьке число жертвуючих громад у інших названих повітах? Хіба тим, що ніхто там і пальцем не кивнув для зорґанізування й переведення збірки, або, що її забрано на „місцеві" потреби.

Як брати на увагу зібрані суми, то видно, що 26 повітів зложило загально вищу суму ніж у р. 1926 (в р. 1926 зложили були 34 повіти більше, як в р. 1925). Зате, коли в р. 1926 зложило 6 повітів менше, ніж в р. 1925, то цього року зложило — не рахуючи оправданого сокальського повіту — 13 повітів менше, ніж в р. 1926 і то саме таких повітів, де зменшення не дасться нічим виправдати. Для доказу назвемо їх: Бібрка, Бучач, Городенка, Долина, Заліщики, Калуш, Львів-повіт, Підгайці, Рава Руська, Рогатин, Снятин, Товмач, Турка. Видно, що загал обмежує свої датки. Не можна сказати, щоб це було виключно в наслідок зубожіння. Це діється й тому, що дехто облекшує собі в цей спосіб обовязковість, що з м е н ш у є даток. Найбільші суми зложили повіти в зол.: Дрогобич 4.038·31, Львів-місто 3225·57 і 22 дол. і 2 шіл., Копичинці 3.386·02, Перемишль 3.151·57, Львів-повіт 2.804·59, Тернопіль 2.528·13, Рогатин 2.457·66, Збараж 2.281·73, Станиславів 2.222·03 (але у цьому з чужих повітів 358·98). — Найменше зложили повіти: Березів 78·28, Горлиці 97, Камінка 458·84, Ліско 450·02, Жовква 510·58, Городок 543·55, Рудки 541·85, Печеніжин 597·31. Як видно, не у всіх повітах оправдана мала сума...

Збірка на коляду призначена в цілости на потреби Централі, щоби вона могла заспокоїти вимоги, які до неї як до Централі ставлять ріжні її школи й поодинокі Кружки. Тому дуже цікаво буде вказати, котрі повіти в найбільшій здисціплінованости дійсно віддали всю збірку до Централі (деякі по потрученні найконечніших коштів): Львів-місто 3.245·57 і 22 дол. і 2 шіл. Львів-повіт 2.744·59, Тернопіль 2.528·13, Збараж 2.281·73, Сколе 1.587·20 і 20 дол., Перемишляни 1.491·40, Сокаль 1·445·10, Теребовля 1.448·89 і 20 дол., Калуш 1.297·67, Ярослав 1.003·59.

З міст найбільші суми зложили: Львів (3.245·57 і 22 дол. і 2 шел.), Перемишль (1.520·28), Станиславів (885·94). Поверх 800 зол. зложили два міста (м. р. 1), поверх 700 — 1 місто (м. р. 1), поверх 600 — 1 місто (м. р. 3), поверх 500 — 2 міста (м. р. —), поверх 400 — 2 міста (м. р. 2), понад 300 — 4 міста (м. р. 5), понад 200 — 16 міст (м. р. 11), понад 100 — 21 (м. р. 8), а 40 міст зложило нижче 100 зол.

Як порівнати суми, зложені в поодиноких місцевостях, тоді наглядно виявиться, де збірка була організована, а де вона пішла самочинно. Бо як виснити н. пр., що Самбір дав 229·25 і Старий Самбір також 229, Стрий 247·60, Надвірна 234·10, Сколе 202·92 і 5 дол., Винники 273·50, Теребовля 216, Солотвина 211·97, Тисьмениця 288·80; як пояснити, що Бережани дали 200 — а Ярослав 300·30; що Бібрка 67·95, а Ходорів 418·36, що Коломия 325·70, а Богородчани 320·43, що Стрижів 67, а Кути-Місто 50; що Скалат 21, а Грималів 118·10! Тих кілька цифр доказує, де робиться лише с л о в е с н а робота, з якої небогато користи. Там певно більше часу зуживається на довгі засідання, як на освідомлюючу працю.

(Докінчення буде.)

фікацією, а пізніше, в 1914 р. з нагоди столітнього Шевченкового ювилею, підчас нагінки рос. адміністрації на український рух, жертвує київському Українському Науковому Товариству 20 тисяч карбованців на цілі української науки й культури. Крім цього фундує при бібліотеці Лювенського університету відділ українознавства та заініціює або піддержує цілий ряд інших культурних починів на Україні та для України (згадатиб тільки його піддержку органу В. Липинського й тов. *„Przegląd Krajowy"*, журналу „Рідний Край" О. Пчілки то що).

Світова війна застає Тишкевича в Швайцарії і ось і тут він не покладає рук та не щадить коштів для оборони українських інтересів. Видає цілий ряд публікацій, присвячених Україні, пише раз-по-раз до всяких французьких, англійських і німецьких часописів статті про Україну, викликаючи цим гнів як з боку росіян, так і з боку поляків. Між іншим велике враження і вплив зробила його стаття про російські порядки в Галичині, поміщена в *„Journal de Genève"*, з котрої антантські круги вперше довідалися про насильства гр. Бобринського. Поза тим треба відзначити й щедру філянтропійну діяльність гр. Тишкевича в часі світової війни на користь українського населення, що потерпіло від війни. За часів Української Нар. Республики стає Тишкевич першим українським послом при Ватикані, а опісля головою української делеґації при мировій конференції у Парижі та на цих становищах теж розвиває живу діяльність в обороні українських інтересів. Тут треба піднести його численні меморіяли й переписку в українській справі з ріжними визначними особистостями европейського політичного світу. Вкінці слід згадати й про наукові інтереси ювилята, звязані з історією України й історією свого роду. Плодом цих інтересів був ряд розвідок і матеріялів в українській, польській та французькій мові. У французькій мові появилася його більша праця, що знайомить французів з історією українського письменства.

Одну з більших розвідок ювилята про його предка, Василя Тишкевича, що жив в 1523—1571 рр. і був високим достойником у Вел. кн. Литовсько-руськім, опублікувало Наукове Т-во ім. Шевченка в 129 томі своїх „Записок".

Ось короткий огляд життя й заслуг ювилята. На жаль в нагороду за ці заслуги припала йому не слава й признання від рідного краю, а повне забуття серед злиднів еміґрантського животіння на далекій чужині.

Побажаємож заслуженому діячеві довгого віку й щасливіших умов життя, щоб у силі й здоровлі діждався здійснення нашого найвищого національного ідеалу.

В. Немнонич.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** У вчорашньому числі „Діла" сконфісковано аж 6 більших і менших місць передової статті п. з. „Розятрена рана". Це 33-тя чергова конфіската в цьому році.

До ювилею д-ра В. Левицького. Крім поданих уже у нас давніше, наспіли ще для Ювилята привіти від: *Circolo matematico di Palermo, Revue semestrielle des publications mathematiques* з Амстердаму, акад. С. Єфремова з Києва, проф. д-ра Ст. Рудницького з Харкова, Р. Миколаєвича з Ґетінґену, д-ра Яр. Грушкевича зі Станиславова, дирекції й учит. збору дівочої гімназії УПТ. зі Станиславова, дир. д-ра М. Сабата зі Станиславова і від Товариства журналістів і письменників ім. І. Франка у Львові, яке було заступлене на святі також своїми делегатами.

— **Український театр М. Стадника** буде у Львові лише короткий час, щоби познайомити львівське громадянство з новим своїм репертуаром. Перша вистава оперетки „Орлов" (у неділю 17. ц. м.) буде в салі Муз. Т-ва ім. Лисенка, дальші тому, що саля занята, будуть в театрі „Багателя" (вул. Рейтана). В „Орлові" беруть участь усі кращі сили трупи, а між ними пригадається нам і п. Рубчак, котрий від кількох літ був за границею. Крім того задебютує перед львівськими глядачами молода адептка театрального мистецтва п-на Стефа Стадниківна, яка за короткий час своїх виступів виявила небуденний сценічний хист. В понеділок 18. ц. м. виставить театр дуже веселу оперетку Фр. Леґара „Кльокльо". Добре лібретто, дуже мельодійна музика запевнили опереті успіх, яким вона користується до всіх европейських сценах. Комедія „Війна по війні" французької „спілки" Флерс і Круассе, написана в повоєнних часах (безпосередньо по світовій війні) п. з. „Поворот"; автори її, відомі французькі письменники, дають повну поруку за її успіх. Премієра її у вівторок 19. ц. м. — Справжньою сензацією буде на нашій сцені трагедія Вільдганса „Кохання", що про неї так часто пишуть віденські газети. Саме тепер є вона в репертуарі „*Akademie*-театру" у Відні, а раніше ставив її віденський мініятурний театр „*Kammerspiele*". Автор її — один із визначніших віденських письменників, бувший директор колишнього „*Burg*-театру" (тепер — *Staatstheater*), що написав крім богатьох поем також декілька драм віршом і прозою.

— **На що йдуть наші гроші!** З польської преси довідуємося, що театральна комісія львівського маґістрату, в якого зарядї є оба міські польські театри, ствердила недавно, що дефіцит міських театрів перейшов уже на 100.000 зол. суму, яку преліміновано з початком сезону. Загальний дефіцит до кінця року (квітень—серпень), як обчисляють, зросте на 800.000 зол. Цю суму мусить покрити маґістрат, як покриває театральні дефіцити щорічно. Скільки в цій сумі гроша українських податників?

— **Золото на Поліссі!** Польська преса розписується широко про те, що в ріці Лан на Поліссі, яка впадає до Припеті, найдено на просторі 120 км. пісок із золотом. У цій справі має виїхати туди спеціяльна комісія, делеґована польським урядом. Скільки правди в цих вістках, не знати. Не виключена річ, що це звичайний газетний „гумбуґ", бо деякі газети вже сьогодні ці фантастичні вістки заперечують. А може справді Лан і його околиця стануть новою — Каліфорнією?

— **Пересунення.** Ходять чутки, що львівський воєвода Ґарапіх має уступити зі свого становища в половині травня. Хто мав би прийти на його місце, ще не знати. — Д-р Янеллі, віцекуратор у львівській кураторії, пішов у заслужений стан спочинку.

— **Що може чужинець найти у Львові.** Знавець мистецтва Г. С. Райтлінґер відвідав Львів і оглянув збірку гр. Любомирського. В якійсь старій забутій теці відкрив на своє велике здивування оригінал автопортрету Альбрехта Дюрера з 24 іншими його рисунками. Ці рисунки великанської вартости лежали там не знати від коли; потрет рисований десь — дрібниця! — у 1495 році, і був би може пішов на сніданок мишей. У „Берлінер Таґеблятті" з 13. ц. м. присвячена окрема фахова стаття цій сензаційній знахідці.

— **Історичний вагон.** Вагон, в якому маршал Фош підписав перемиря з представниками Німеччини 11. листопада 1918 р. у лісі в Комп'єнь, стоятиме відтепер на тім самім місці, де стояв, коли це перемиря підписували. Його перенесли з військового музею „Інвалідів" у Парижі де був збережений від 1918 р., на своє „історичне місце".

— **Пригода дипльомата.** Новий італійський посол сеньор Церутті їхав з Одеси до Москви. По дорозі ввійшли до його вагону грабіжники і забрали все з одного куфра. Поліція шукає смілих ревізорів, а управа залізниць заявляє, що зверне шкоду.

— **Шибениця в Дрездені?** Цими днями дрезденці мабуть побачать молоду ще, привабливу, але небезпечну жінку на шибениці. Вищий суд в Липську затвердив присуд смерти дрезденського суду на бувшу жінку бувшого власника копальні Доннера — Анну Марію. Вона вийшла в перших роках війни як молода, бідна дівчина за богато старшого, богатого добродія. Подружа було недібране. Вона хутко закохалася в іншім, молодім монтері Кренерті, якого навіть стягнула до себе. Після якогось часу, коли цей жаний „трикутник" тривав довше, Доннера найшли одного дня застріленого, з револьвером у руці. Познак не було, все вказувало на нещасливий випадок. Анна Марія вийшла негайно за Кренерта. Але і з ним не пожила довго в згоді, бо почала його зраджувати. Він побачив за пізно, що попав у сіти жінки-упира. Зраджений виявив свою вину: що за її намовою та співучастю вбив пляново Доннера. Обоє засуджені на смерть.

— **Катастрофи.** У Брюн зударились два поїзди на самім двірці: три особи вбиті, сотка ранених. Причина катастрофи: попсований гамулець у льокомотиві. — В англійських копальнях Вудмур експльозія вбила 3 робітників і 3 ранила.

— **Світова всячина.** У Відні колись маючі люди банкротують нині хронічно; щодня йдуть там ліцитації на майно австр. шл. — У Берліні зростає число самовбивств: позавчора одного дня попрощалось добровільно із світом 8 осіб. Минулого місяця 147 осіб наложило на себе руку. В березні було аж 7 випадків самовбивства між шкільною молоддю як слідком поганих свідоцтв. — Рада СРСР рішила перетворити Ісакієвський собор у Ленінграді на музей. — Помер берлінський актор Артур Вольмер у 78 році в нужді; Вольмер був одним з найвидатніших комиків цісарського театру. — В поїздах СРСР заведуть безплатну гру шахів і „дамок" для пасажирів. — У Берліні помер нежданно купець Павло Веспевич, відомий в Німеччині як д-р Ублютіґ, шеф пропаґанди концерну „Кукроль"; підозрівають, що його вбили якісь студенти наслідком особистої суперечки. — Чарлі Чаплін рішив таки замінити Америку на Париж, коли побачив, що в Злучених Державах почався поважний бойкот усіх його фільм у всіх великих містах. — Англійський архиєпископ Йорк їздить по Австралії; скрізь обступає його він така юрба, що поліція безсильна і він спасається крадькома, де і як може. — Біля Берліна у Теґельт відчинено психоаналітичну санаторію для спеціяльного роду нервово недужих. — Помер австр. генерал Рот-Ліманова, відомий як полководець з останньої війни.

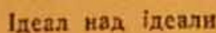
— **Святочна програма львівських кін.** У кіні „Лев": Пані не хоче дітей; у кіні „Палас": Любовниця ґвардійця; у кіні „Коперник": Гарольд Льойд: „1 міл. любовних пригод у сліпінгу". — „Жінка від чарлестона".

— **Дивися мамусю!** як дешево можна купити черевички Дель-ка після нинішнього оголошення на 3 стороні. При закупні черевиків роздїляє Дель-ка чемно дітям дуже практичні дарунки до шкільного вжитку. 1—1

BITTRA
найліпша гірка для дорослих, смакунів і курців

VELMA
найліпша десерова

SUCHARD
Milka
королева молочних чеколяд

в 3-ьох ЯКОСТЯХ
MILKA СОЛОДКА ДЛЯ ДІТЕЙ
MILKA-NUT З ГОРІХАМИ
MILKA-AMER ГІРКА

Ідеал над ідеали
ST BERNARD
Сметанкова гірка
найлучша для туристів і спортовців.

ORANGE
ідеальна помаранчова

Офензива півн. китайських військ здержана.

Льондон, 15. квітня 1927.

Марш. Чанг-Кай-Шек организує нову робітничу партію поміркованого характеру. Радикальним комуністам виповів він безоглядну війну. На приказ підкомандного ґенерала марш. Чанг-Кай-Шека у Шангаю покарано смертю провідника комуністичних робітників Ванга, якому закидали 20 політичних убивств.

Як повідомляють із Шангаю, офензиву північних військ знову здержав ґенерал Чанг-Кай-Шек. Відділи північної армії перейшли ріку Янг-Це. Фльота південної армії отворила нагальну пальбу на надходячі півн. війська, тому вони мусіли відступити на другий беріг.

Дальші збросння Югославії?

Рим, 15. квітня 1927.

„Джорнале д' Італія" одержав з Білгороду вістки про нові військові приготування Югославії. Югославянське мін-ство війни отворило невиказаний в бюджеті кредит 800 міл. динарів на закупно великої скількости військових матеріялів. Крім того уряд дальше закуповує зброю і муніцію. Богато муніції наладовано останніми часами на голяндські кораблі з призначенням до Дальматії, м. і. 150 скринь із 27.862 крісами і 27 скринь із скорострілами. Зброю і муніцію закуповує югославський уряд за посередництвом одної консорції. Уряд СХС. переговорює з одним еспанським товариством будови кораблів у справі закупна великих контрторпедовців, що вказувало би, що Югославія приготовляється не лише на кордоні Альбанії. На альбанському кордоні сконцентровано 10.000 жандармів, яких завданням є не лише поліційна служба, але й евент. акція.

Чи метою тих приготувань є безпосередня акція СХС., це на думку „Дж. д' Іт." годі ствердити. Югославянські часописи підкреслюють невдоволення з правління Ахмеда Зогу в Альбанії і зазначують, що можливий є вибух бунту проти альбанського уряду. Лянсування таких вістей — пише „Дж. д' Іт." — має за мету, щоби Югославії не обвинувачували, що вона приготовила революцію в Альбанії, але що викликали її самі альбанці. Бо в такому випадку інтервенція Італії булаб неоправдана. Деякі політичні військові югославянські кола нібито висувають плян викликати бунт у Косово, щоби створити автономну державу зі столицею в тім місті. Уряд СХС. визнав би негайно цю державу, заосмотрив би її з зброю і муніцію, щоби дальше вела революційну акцію в Альбанії і щоби повалила теперішній її уряд. Вищі офіцери югославянського ґен. штабу на думку „Дж. д' Італія" виїхали до Франції, щоби уложити військові проекти і француско-югославянську співпрацю на випадок, коли події пішли би в означеному напрямку.

Заява італійського уряду.

Білгород, 15. квітня 1927.

Югославія одержала від італійського уряду офіціяльне повідомлення, що Італія вважає тіранський пакт внутрішньою альбансько-італійською справою, яка не торкається Югославії. Справи того пакту не є на денному порядку безпосередних югославянсько-італійських переговорів. Югославія вважає цю заяву образливою для неї і звернеться за обороною до Ради Ліги Націй мабуть уже в найближчих днях.

Ґраната вбила пятьох людей.

Добростани, 16. квітня 1927.

У Добростанах (біля Львова) хлопці забрали з пасовиська ґранату, яка там лежала ще з минулорічних військових вправ. Принесли ґранату до стодоли господаря Дзюби і тут взялися розбирати ґранату. Ґраната вибухла з такою силою, що на місці згинули всі присутні: 16-літній Таратуля, 3 брати (5—8-літні) Федоровичі і 64-літній Дзюба. Відломки ґранати зранили Дзюбового сина, що був на подвірю і корову. Тіла нещасних у стодолі були так розшарпані, що годі було пізнати, до кого належали.

Треба всім знати,
що одинока і найліпша є своєрідна паста до обуви
ЕЛЕҐАНТ
Жадайте у всіх склепах і кооперативах та уживайте лише сю пасту.

Не було ніколи і не буде таких гарних святочних карток як цього року. Видав їх Комітет Допомоги вдовам і сиротам по священиках, а змалював їх звісний артист маляр Ос. Куриллас. Купуйте лише ті картки, бо чистий дохід з них йде на будову дому вдови і сироти. Львів, Домініканська ч. 11. 1504

Орґанізаційний рух.

Віче УНДО в Збаражі.

Дня 11. квітня ц. р. відбулося величаве віче в Збаражі в справі громадської самоуправи і виборчої ординації до сойму. Скликав його Повіт. Нар. Комітет УНДО. Саля Т-ва „Український Дім" була переповнена; було понад 500 людей. Отворив віче голова ПНК. УНДО п. Андрій Гаврилюк. На його пропозицію вибрано п. д-ра Степана Барана, адвоката з Тернополя, предсідником віча, а п. Івана Цебринського, господаря з Лубянок Нижчих, секретарем.

Двогодинний реферат про громадську самоуправу і виборчу ординацію до сойму виголосив д-р Степан Баран, [illegible] Ц. К. УНДО. В дискусії виголосив довшу промову Іван Цебринський, ілюструючи громадське самоврядування відносинами в Лубянках Нижчих.

Замітити годиться, що не було „ніякого партійного" замішання на вічі, мабуть тому, що не було провідників інших партій. Селяни завсіди поводяться гідно і з зрозумінням ваги хвилі та всенародних наших змагань.

Присутній.

Дописи.

Чортків. *(Санаційні заходи в С[illegible])*. За австрійських часів трактовано [illegible] суд[illegible] українців нарівні з поляками, і цього строго перестерігали [illegible] чинники — так, що на всякі письма [illegible] сторони одержували відповіди в [illegible] ній мові. Не улягає хіба сумніву, що тепер, не зважаючи на язикові розпорядки [illegible] ки в нашу некористь—таки загра[illegible] но для українців певні права в суд[illegible] яких безкарно не вільно якому [illegible] спеціяльно суд мусить [illegible] гання сторони, придержуватися [illegible] арт. 2 уст. 7 закону з 31. [illegible] 73 поз. 737. І треба признати тут [illegible] що до цього часу під тим оглядом [illegible] держувалося закону. Одначе [illegible] дя д-р Едвард *Cysarz*, що [illegible] карний відділ *(Vr. —I)*, не тільки [illegible] то говорить підчас розправи до [illegible] по польськи і не хоче відповідати [illegible] іньски, але й заприсягує [illegible] і греко-католиків у непрактикованій [illegible] спосіб, бо проводить присягу [illegible] по польськи. Свідки в [illegible] то переводять „живцем" з [illegible] котрі слова присяги, то [illegible] їх, перекручуючи по польськи [illegible]

Тяжкий вибір

має кожда газдиня при закупні ріжних артикулів.

Тільки при милі децизія легка.

Бо хоча богато є його родів, то однак дбайлива газдиня завсігди жадає

мила ОЛЕНЬ-ШІХТ.

Мило ОЛЕНЬ-ШІХТ здобуло собі довіря найширших кругів громадянства, іззі своєї незрівнаної доброти.

Жадайте тільки мила ОЛЕНЬ-ШІХТ і звертайте увагу на охоронний знак

„Скачучий олень".

1912 1—2

но, що аж жаль бере слухати того з причини наглядного і нарочного невшанування прав людини, які то права в першу чергу боронити є обовязком саме суддів. Ясно, що ізза подібної практики п. Цисаржа в численних випадках поносять сторони цілком неслушно болючу шкоду, бо не розуміючи польської мови, попадають нераз у суперечність, а навіть не розуміють цілком правного поучення, виголошеного до них у незрозумілій мові, оскільки не є заступлені адвокатом. Таке неправне поступовання п. Цисаржа слушно обурює сторони, не кажучи вже про те, що така вперта „політика" п. Цисаржа у високій мірі ображує національні почування сторін, які в суді хотять видіти персоніфікацію справедливости. Щож одначе може собі подумати про справедливість такого судді наш троха освідомлений селянин, що прийшовши з повним довірям до суду, бачить не лише таке разяче потоптання обовязуючих законів самим суддею, але просто знехтування прав людини? Таке прикре враження викликав суддя Цисарж також при розправі дня 8. квітня ц. р. до ч. Фр. 1702/26, яка була епільогом знаних провокацій УНС-а і звязаних з ними подій і причини перевесення з Білого о. Гунчака. Між обвинуваченими найшлися також ті, що збаламучені, без доброї орієнтації, виступили проти виділу читальні „Просвіти" в Білій нібито в обороні о. Гунчака. Як свідки пересунулись через салю наші свідоміші селяне з Білого, з яких декотрі запитані (розуміється по польськи), якої вони народности, гідно і виразно відповіли, що є українцями гр.-кат. обряду, а навіть домагалися заприсяження в українській мові, мотивуючи своє домагання тим, що польської мови добре не розуміють. Один з них домагався навіть перед розправою виразно, щоб суддя говорив до нього по українськи з тої рації, що не розуміє по польськи. А що на це пан Цисарж? Гірше—як за царської деспотичної Росії. На домагання свідків-українців заприсягнути їх в українській мові—він (Цисарж) запродукував такі „глибокоумні" цитати: „*ja będę mówił po polsku, a świadkowi wolno przetłumaczyć sobie po rusku*" (*sic!*). А на домагання говорити до українців по українськи, бо по польськи не розуміють, п. Цисарж дійсно „*despotycznie po cesarsku*" відпарував »*że będzie mówił po polsku, a świadkowi wolno* (що за ласка!) *odpowiadać po rusku*". Шкода лише, що наші люди за мало уперті — бо на таке поступовання судді сліпого шовініста повиннів відповісти також упертістю — так, як цього вимагає наша народня честь. Цілком не відповідати і не ломити собі язика! — На цьому місці пятнуємо того рода поступовання п. Цисаржа, а до його компетентної влади апелюємо, щоби вона повчила цього імпертинентського, побитого сліпотою „панка", що українці мусять бути рівномірно трактовані навіть на основі тих, і так вимірених проти нас законів, які тепер обовязують.

Тернопіль. (*Аматорська вистава*). Драматичний гурток при тут. „Бояні" відограв минулої неділі драму Я. Гордіна „Сирітка Хася". Драма, сама собою нелегка, вийшла у наших аматорів завдяки вмілій та солідній режісурі п. Т. Ковальського цілком бездоганно. На перше місце вибився своєю дійсно артистичною грою п. Ст. Чумак (в ролі старого Мотя), що створив прекрасний тип сільського жида, битого сумнівами за дальшу долю своєї доньки-сирітки Хасі, відданої на прожиток своякам у місті. Інтерпретація психічних переживань Мотя вийшла у п. Чумака цілком добре та й узагалі п. Чумак виявив і цим разом свій небуденний талант у сфері театрального мистецтва. Не менше вдатна була також гра п. Н. Супінської в ролі Хасі, що зуміла з усіми тонкостями вжитися в свою трудну ролю і віддати її з повним розумінням світогляду та психольогії сільської дівчини-жидівки, відірваної від поетичних принад її вбогого життя на селі і киненої життям в обійми міського псевдо-аристократичного „комерційного" світу. Про гру інших членів гуртка (п. Герасимовича з ролі Иосля, п. Ковальського в ролі Володимира, п. Кучерського в ролі Марка, п. Кучерішківної в невдячній ролі Фрейди і п. Лєньової в ролі Кароліни) сказатиб тільки те, що у всіх їх було слідне солідне підготування до виступу; їхня гра могла вдоволити навіть вибагливих глядачів. Членам гуртка слід подякувати і заохотити їх до дальшої праці на вибраній ними ділянці рідної культури. Та тут мимоволі насувається питання про відношення нашої публики до справи. Гурток і цим разом розпочав гру перед пустісенькою майже салею. Місцева інтелігенція вже так потонула, здається, у вирі тої безнадійної гризні, що може й призабула на те, що істнують ще на світі які-небудь цінности духової культури. А всеж таки вклад енергії і запал, з яким члени гуртка беруться до діла, заслугували би вповні на те, щоб бодай інтелігенція своєю присутністю на виставі дала їм хоч моральну підтримку в їх ідейних поривах. На адресу техичних упорядчиків вистави треба сказати, що контроля при дверях повинна бути послідовна і повинна трівати протягом всього часу вистави. В той спосіб оминеться напливу до салі елементу, що вважає виставу продовженням своїх вечірних гулянок та своїм поведенням псує ефект штуки і надриває нерви присутним.

Зі спорту.

Виступ „Скуд-а".

Дня 8. квітня перший у нас спортовий кружок українських дівчат (Скуд) при III. держ. жін. семинарі у Львові улаштовував у великій салі „Народнього Дому" свято „Скуд-а".

Хто слідить за спортовим життям у Львові, то мав уже нагоду декілька разів бачити українських дівчат чи на площі, чи на руханкових салях. „Скуд" — це не початкуючий спортовий кружок, бо він вже має за собою свою працю, свою історію. Спорт єднає молодь у культі краси і здоровля, зручности і сили, в культі радости — життя. „В силі — краса!" Спорт не для спорту, а „Спорт для відродження нації" — це кличі молодих дівчат, що згуртувалися в „Скуд-і".

Спортова праця „Скуд-а" розвивалась доволі важко. Ріжні перепони стояли на шляху праці наших дівчат. Особливо не розуміє його наше громадянство. „Спорт — це институція ображаюча мораль". „Спорт — виховує грубість". „Спорт — не для дівчат, а фортепян, танці, остаточно куховарство" і таке інше можна було чути від наших людей. А все таки „Скуд" поборов усі перешкоди, не оглядався ні нащо і в пильній та інтензивній праці пішов уперед, вірний усім своїм засадам та кличам.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

Вже надійшли Останні Новости

на весну і літо для дамь
:: :: :: до фірми :: :: ::

АНТІН УВЕРА

Львів, вул. Галицька ч. 10.
Філії в Тернополі, Дрогобичі і Стрию.
1569 22—50

До того „Скуд" не обмежується у своїй внутрішній праці тільки до свойого товариства, але його члени також поза товариством організують ріжні жіночі спортові гуртки. На доказ згадаю тільки „Спартанку" в Перемишлі. Це молодий кружок, зорганізований п. Паліівною, членицею „Скуд-а". Минулого року змагання у кошиковім мячі між дружинами „Скуд" I. (Львів) і „Спартанка" I. (Перемишль) виказали, що це поважна дружина і не можна її легковажити.

Вкінці треба підкреслити, що жіночий спортовий рух у Львові та в Перемишлі завдячує дуже богато своїм ідейним та безкорисним провідникам-організаторам: п-і Д. Навроцькій та п. І. Волинцеві, що осів у Перемишлі і далі веде там спортову працю. Ми певні, що український жіночий спорт при дальшій їхній праці стане на гідній височині і виповнить своє завдання.

Щож до свята „Скуд-а", то його відкрила гарною промовою п-на О. Доманик, що коротко пояснила завдання та ціль „Скуд-а".

Вправи „Скуд при праці" дали наглядний доказ, що члени „Скуд-а" не займаються лиш одною ділянкою спорту, а вправляють всесторонньо. Хто бачив вежі укладу п-ні Навроцької, той надовго запамятає ті образи. Дух, енергія та повне зрозуміння ідеї спорту, передовсім у вежах „Гинці", „Біг" та „Мет" — робили на видців велике захоплююче враження. Слабшою точкою свята „Скуд-а" були вільноручні вправи укладу проф. Гайдучка. Виконано їх без ритму та посвяти. Зате вправи ракетами укладу проф. Т. Франка були цікаві й доволі добре викінчені.

Загально — цей виступ „Скуд-а" слід привитати як дуже вдатний і побажати йому якнайскорше виступу другого, ще вдатнішого. **К. Мулькевич.**

Зі спортового товариства „Україна".

Спортове т-во „Україна" улаштовує в неділю, дня 17. квітня ц. р. на площі „Сокола-Батька" в год. 10·30 біг навпростець. Старт і мета на площі. Траса виносить 3 км. Зголошення приймається на пів години перед стартом.

Пополудні того дня відбудуться в 3-ій год. внутрішньо-клюбові легкоатлетичні змагання, а в год. 3·30 перші мячеві змагання дружини „Богун I."-„Україна I." за мистецтво II. округа.

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Нового українського Театру.

Клеменсов (цукровня).
15. IV. Циганка Аза.
16. IV. Ревізор з Петербургу.
Щебжешин.
17. IV. Запорожець за Дунаєм.
18. IV. Воскресення.
19. IV. Сім повішених.

Театр заангажує зараз тенора соліста на добрих умовах. 1818 2—3
Звертатися до Адміністрації Театру.

Шутки купуйте лиш на дохід політичних вязнів. Продається при всіх церквах.

Основательні Збори першого жіночого спортового клюбу „Стріла" у Львові відбудуться в суботу дня 16. квітня 1927 р. о год. 6-ій вечером в бібліотеці Т-ва „Просвіта" Ринок ч. 10. II. пов. через ганок. — *Дарія Навроцька вр., Софія Федак вр.* 1967 2—2

Страсні псальми відспіває Тов. „Львівський Боян" в церкві св. Юра, в Велику Пятницю, дня 22. квітня ц. р. о год. 4·30 по пол. Добровільні датки на допомогу політичним вязням. 1971

Служачого, до обслуги готелевих гостей літ 2—30, замешкалого у Львові, прийме „Народня Гостинниця". Зголошуватися в канцелярії Дирекції між год. 5—7 вечером вул. Косцюшки ч. 1. 1958 3—3

Товариші перемиської української гімназії з 1907 р.! 20-літний поматуральний зїзд відбудеться в Перемишлі 7. червня 1927. Зголошуйтеся до тов. Антона Прокопа, канд. адв. Перемишль, канцелярія адв. д-ра Чернюшкевича. — *С. Капляк, А. Прокіп.* 1674 1—7

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ІДЕАЛЬНА ПАСТА до зубів **КРЕМ ПЕРЛОВИЙ** Ігнатович Львів. 956114-?

МАШИНИ до писання першорядних систем, нові і уживані з письмом українським і польським, оказійно продає Ю. Ломага, Сенкевича 9, тел. 28—70. 1883 4-10

ПРИЙМУ негайно дівчину, найраще сироту, уміючу читати і писати до корінної торговлі. — Зголошення особисто: Склеп, вул. Кохановського, 130.
1922 3—3

ГОДИННИК Ваш буде найліпше направлений у Івана Сельтенрайха — Львів, площа Марійська 5. 1873a 5—10

30 ЗОЛ. коштує столове накриття на 6 осіб з хінського срібла у Мандля, Коперника 14. 1773 3—7

НОТИ на скрипку з фортепяном: Іван Левицький: Український Танок. Ноктюрн. — Вальс. 1905 2—3

ВІЛЯ ДЕЛЯТИН ринок, біля ратуша, с восьмох соняшних високих кімнатах, веранда, пивниці, огород, надається на корінний сніданковий склеп, реставрацію, християнський готель, якого тут брак, або пенсіонат для літників, 10 хвиль ходу до купелевого заведення „Солянки" негайно до винаймлення річно або на літний сезон промисловцям — евентуально частинно літникам. Услівя листовно подасть Олександер Осадца Вікно почта Городенка. 1925 2—2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг легінів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.
1878 Пересвітлення Рентгеном. 10-25
Телефон 834.

Весняні Плащі, костюми, вовняні і шовкові сукні поручає у великім виборі **ЦЕЦИЛІЯ ГАН,** Львів, площа Смольки ч. 1а, проти кіна Марусенька. Полекші в сплатах. Приймає також замовлення з власних і принесених матеріялів.
1729 9—10

ТРУСКАВЕЦЬ

Пенсіонат „ПЮТИК" від 1. травня (мая) в дуже гарному положенні, близько центра, соняшні кімнати, смачна кухня (на бажання дієтетична). Ціни не високі.
Зголошення до 1. травня (мая), Львів, Піскова 25. II. п. на право. 1913 2—2

НА СВЯТА!

Здавна знана ковбасня

ЙОСИФА НОВАКА

У ЛЬВОВІ,

фабрика: ВУЛ. ПЕКАРСЬКА ч. 24; — головний склад: ПЛОЩА БЕРНАРДИНСЬКА ч. 12

поручає на ВЕЛИКОДНІ СВЯТА

знамениті шинки, ковбаси та інші масарські вироби.

Кооперативам, стоваришенням і пп. урядникам продає на дві рати. 1972 1—3

Замовлення приймає головний склад:
Йосиф Новак, пл. Бернардинська 12.

НА СВЯТА! НА СВЯТА! НА СВЯТА!

Звідомлення

Львівський склад Ґрамофонів також ґрамофонових плит і складових частей перенесено до фірми **ҐУРСКІ і ВІТЕК** склад ґалантерійних товарів площа Марійська ч. 5.

1978 1–2

ЦУКОРНЯ

„ПЧІЛКА“

ЛЬВІВ, РИНОК 27.

поручає на свята свої цукорняні вироби. 1973 1–4

Замовлення виконує солідно і дешево.

ІНСТИТУТ DE BEAUTE перший фризієрсько-перукарський сальон для Пань. Чесання, ондульовання і водна ондуляція, масажі електричні лиця, стриження волосся à la garçon, геннованя волосся у всіх кольорах. Випоз. перук на маскаради. **Львів, Личаківська 19.** Позір на фірму! 1990 2-4

Спеціяльний Склад

ЛІНОЛЕЮ і ЦЕРАТ

ЛЕОПОЛЬДА ГААСА

Львів, вул. Леґіонів 3. — Телефон 16–45

поручає НА СВЯТА:

Церати на столи і креденси

ширина	50	65	80	100	115	135	цм.
зол.	3·—	3·80	5·—	5·90	6·60	7·80	за метер

Церати відпасовані, гарних взорів

розмір	115/85	126/100	138/100	145/115	160/138
зол.	6·15	7·80	8·60	11·—	15·20

Лінолей хідники в десені

ширина	50	60	67	90	140	цм.
Якість „Ліно“: зол.	4·90	5·80	6·70	8·60	13·50	за метер
Якість коркові „	8·—	9·50	11·—	14·—	—	

Лінолей коркове під столи 200 цм. шир. зол. 81 за метер

Дивани і хідники „Ліно“.

розмір	100×70	115×85	200×150	250×160	300×160
зол.	7·10	8·70	27·50	34·—	42·—

Хідники ютові на обі сторони, дуже тревалі

шир.	45	52	70	цм.
зол.	2·—	3·30	4·40	за метер

Хідники вовняні

шир.	53	70	цм.
Якість Бріссель зол.	6·80	8·90	

Дивани „Смирна“ в гарних східних взорах

розмір	100×50	120×70	180×90	200×140	250×175	300×200
зол.	8·10	11·70	27·—	46·—	72·—	98·—

Дивани плюшові

розмір	180×90	200×140	240×165	300×200	350×250
зол.	95·—	128·—	195·—	270·—	435·—

ФІРАНКИ МАДРАС гафтовані або мережковані 3 част. гарніт. зол. 13·50
ФІРАНКИ БОЛГАРСЬКІ богато гафтовані 3 част. гарніт. „ 20·—
СТОРИ КОРОНКОВІ 3 м. довгі штука „ 22·70
ФІРАНКИ КОРОНКОВІ 110 цм. шири метер „ 4·90
ПОРТІЄРИ шарі полотн. гарно гафт. ґарніт. „ 30·—

	КАПИ на ліжка	ОБРУСИ	НАКИДКИ НА ОТОМАНИ
Ґобелінові ясні	17·50 зол.	12·50 зол.	25·80 зол.
„ темні	22·— „	16·50 „	31·— „
Килимові	24·— „	24·— „	46·— „

Замовлення з провінції полагоджується відворотно.

ЧЕКОЛЯДА „ОПТІМА“ найліпша!

1673 16–?

ДІМ ГЛИНЯНСЬКИХ КИЛИМІВ

площа св. Духа

біля Віденської каварні і костела оо. Єзуїтів

поручає у великім виборі килими у ріжних розмірах і десенях від 35 зол. за 1 м.², як також коци, ковдри, капи і фіранки, хідники і смирненську вовну.

Уділяється кредиту на догідних услівях.

1882 4–?

До відома кооперативним установам!

Новововідкритий магазин готових шкір фірми

Д-р Курцер, Айзенштайн і Райслер

Львів, вул. Стрілецька ч. 4.

поручає всякого рода готові шкіри з власних гарбарень, краєвих і закордонних першої якости на догідних услівях сплати. Кореспонденція по українськи. 1980 1–?

Ширіть наш часопис!

Присилайте передплату!

ПАМЯТАЙТЕ, щоби закупити **Перльмуттера** фарбку до біля в порошку, бо є о 100% дешевшою і ліпшою від всіх пуделкових паст і порошків. 92 34-45

Х. ПЕРЛЬМУТТЕР

Бюро фабрики: Львів, Слонечна 82.

ЖОВЧЕВЕ КАМІННЯ

ХОЛЕКІНАЗА

Г. НЕМОЄВСЬКОГО

лічить

Жовчеве каміння
Недуги печінки
і Переміни матерії.
Варшава, Новий-Світ 5.
Телефон 504–96.

Каміння сходить без болю
— Атаки устають цілком. — 1914з 1-2

ОБЯВИ:

Початкові: Біль в боках і підсерцевим ділком, (де сходяться ребра). Поболювання в печінці, склонність до обструкції. Обложений язик. Відбивання газами. Здуття, клекіт в кішках. Болі і завороти голови. **Підчас атаків:** в ділку і печінці сильний біль, який розходиться в задну сторону — в пасі — хресті і сягає аж до лопаток. Здуття черева, розсаджування ребер, пертя на відходову кишку. Деколи вомітн жовчю. Зимні поти жовтачка. Детайльні інформації в брошурах **Г. Немоєвського.**

Жадати в аптеках і апт. складах.

МОЛОДА і пристійна панночка (Американка), бажалаб пізнати в ціли матрим. доктора медицини або інжинера до літ 34 високого росту. Ноаймові відповіди із знимкою, котру звернеться, під „Америка“ до „Діла“. 1975 1–1

НА ПАСХУ

усі святочні товари першої якости

усі роди **ВИНА** ґарантовано природні

КОНЯКИ - РУМИ

Наша спеціяльність Чай, Кава — Какао (у власному опакованню).

Поручаємо нашому громадянству в наших 22-ох складах в краю

по конкуренційних цінах.

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

ЛЬВІВ — РИНОК 36.

1976 1–2

Кожда свідома

Українка і Українець

купують 1980 1–2

ДЕСЕРОВЕ МАСЛО

тільки в склепах

МАСЛОСОЮЗУ,

які є у всіх більших містах краю, бо там одержать по конкуренційних цінах безперечно найліпший продукт, а рівночасно сповнять громадянський обовязок, підпираючи

Рідний Промисл.

Просимо уважати на охоронний знак!

М С

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“. Львів, Ринок ч. 10